§ 20 ve směru minority právních teoretiků, kteří tuto zpětnou účinnost zastávají.

Krejčího spis plně přesvědčuje, pokud jde o kritiku sanačního opatření, jímž en bloc, ať již jen pro budoucnost nebo i pro minulost, mají se transformovati dosavadní vládní nařízení v zákon. Něco jiného je transformace provedená po jednotlivu, jak se na př. stala zákonem č. 186/1937, jímž parlament zabezpečil platnost některých ustanovení vládního nařízení č. 252/33 (soudcovské platy), ohroženého, jak shora uvedeno, nálezy nejvyššího správního soudu. Tato cesta t. zv. materiální recepce je nejsprávnější, jak uznává též zpráva ústavně-právního výboru poslanecké sněmovny (tisk 1024), jenž jí dal přednost před recepcí formální.

O Krejčího spisu napsal výstižný článek prof. Weyr do Lidových Novin ze dne 26. září t. r. Sdílí Krejčího pochybnosti o »přílišném zjednodušování zákonodárného procesu«, projevujícím se v povyšování několikastránkového obsahu toho či onoho nařízení na zákon, a poznamenává, že takový postup nebyl ani naší ústavou, ani jednacími řády zamýšlen. Neschvaluje ani onu praksi, jež přeměňuje autentická německá znění zákonů ve znění československé pomocí pouhých »příloh«. Rozhodně se pak staví proti imunisačním či sanačním zákonům, jimiž se vylučují soudní kontroly jednotlivých právních aktů. I když víme, že vláda v dobré vůli sáhla svého času k prostředku zmocňovacích zákonů — po vzoru mnoha jiných vlád —, nesluší se vyhýbati risiku, jež s tím je spojeno s hlediska soudních kontrol. Ostatně toto risiko je prozatím nepatrné. O ústavnosti zmocňovacího zákona má rozhodovati ústavní soud, který však nefunguje a fungovati nemůže, poněvadž již po léta není konstituován. A pokud tento ústavní nedostatek nebude sanován, není třeba žádných sanačních zákonů proti činnosti tohoto soudu.

V souvislosti s thématem t. zv. sanačních nařízení vyskytl se názor (srovn. Peška, Zmocňovací zákon a ústavní soud, Právo Lidu z 13. VI. 1937), že vládní nařízení vydaná podle zmocňovacího zákona stojí a padají s tímto zákonem, takže jejich osud je zpečetěn, jakmile zmocňovací zákon bude ústavním soudem prohlášen za protiústavní, a to bez ohledu zda nálezu tohoto soudu přiznáváme účinek pouze do budoucnosti (ex nunc) či též do minulosti (ex tunc). Pak by ovšem cesta, kterou navrhuje Krejčí (autentická interpretace § 20 zák. o úst. soudu), nevedla k žádnému cíli.

Mám však za to, že tento názor odůvodněn není. Musíme totiž dobře rozlišovati mezi t. zv. derogací a abrogací zákona (bližší viz mé Základy práva intertemporálního, 1928, str. 41 a n.). Jestliže přiznáme nálezu ústavního soudu jedině účinek ex nunc, pak je protiústavní zákon (v našem případu zákon zmocňovací) pouze derogován, t. j. zrušen ve své platnosti co do budoucnosti, a všechna vládní nařízení podle něho v minulosti vydaná zůstávají v platnosti, to nejinak jako na př. zůstávají v platnosti akty plnomocníka, jehož plná moc pro futuro (tedy nikoliv též pro praeterito) byla zrušena (srovn. též Krejčí, na u. m., str. 4 a 5).

Adolf Procházka.

1. JUDr. Josef Kliment: **Zákon o nejvyšším správním soudě a jeho jednací řád,** 1937, str. 87, cena 15 Kč.

2. Dr. Zdeněk Rádl: **Nejvyšší správní soud,** 1937, str. 248, cena 32 Kč.

I. Nejvyšší správní soud v Praze byl zřízen zákonem z 2. listopadu 1918, čís. 3; opíral se o vzor rakouský, ale lišil se od něho prospěšně tím, že sloučil v sobě kompetence obou rakouských správních soudů (říšského i správního) a že ochranu občanům rakouským správním soudem poskytovanou ještě značně rozšířil.

Zřízení správního soudu hned v prvých dnech republiky bylo vzhledem k tomu, že v ní platilo dvoje právo (rakouské a uherské) a že bylo vydáno mnoho nových předpisů povahy takořka revoluční, jasným dokladem toho, že se náš stát hned od počátku svého trvání rozhodně přihlásil k myšlence státu právního.

Tohoto dobrodiní rozsáhlé ochrany proti aktům veřejné moci občané také plně využili. Tím ovšem se stalo, že záhy byl správní soud stížnostmi tak zahrnut, že k jich vyřízení docházelo až za 2 až 3 léta, čímž význam soudní kontroly správním soudem poskytované značně trpěl. Proto bylo záhy pomýšleno na nápravu, a ta byla hledána hlavně v rozmnožení počtu soudců a účelnější organisaci soudu, v omezení kompetence správního soudu a v opatřeních k urychlení a zdražení řízení před správním soudem. Tyto prostředky objevovaly se v různé kombinaci v různých osnovách a ovládaly i poslední osnovy z 18. ledna 1937. Šlo tu v prvé řadě o ulehčení správnímu soudu — obdobně jako se stalo u nejvyššího soudu zák. č. 251/1934.

Málo která osnova vládní byla podrobena tak zevrubnému prozkoumání v parlamentě, jako novela o správním soudu.

V parlamentu byl dosavadní princip generální klausule, ovládající kompetenci správního soudu, uznán za naprosto nezbytný pro účinnou ochranu občana proti aktům veřejné moci a proto k omezení kompetence správního soudu nedošlo. Třebas toto stanovisko parlamentu jest projevem hluboké důvěry parlamentu k činnosti našeho správního soudu, jest s druhé strany nesporno, že tím byl opuštěn jeden z hlavních předpokladů, kterým mělo býti správnímu soudu ulehčeno. Jest proto oprávněn skepticismus presidenta Dr. Háchy, zda novela přinese správnímu soudu v brzku a v plné míře ulehčení, novelou sledované.

II. Zákon ze 16. června 1937, čís. 164 o nejvyšším správním soudě jeví se jen jako rozsáhlá novelisace rakouského zákona čís. 36/1876 (říjnového) a jeho novel čís. 53/1894 a 149/1905 ř. z., čímž se naznačuje, že struktura soudní kontroly správních úřadů, jak byla zákonem říjnovým vybudována, jest v platnosti zachována, ale zároveň byl zákon říjnový, jak se jeho nynější znění z různých novel podává, vydán v textu českém jako autentickém, takže nadále jen tento text v naší republice platí. Nový zákon přináší proti dosavadní úpravě leckteré pronikavé novoty; nejvýznačnější jsou:

a) zavedení vázanosti správních úřadů stálou judikaturou správního soudu § 13 (návrh pres. Dr. Háchy v Právní radě), b) úprava nahlížení do spisů u správního soudu § 26, c) veřejné ústní líčení se koná, když strana za ně výslovně žádá § 28, d) nová úprava nákladů řízení § 40, e) zastavení řízení § 44, f) nová úprava poplatků.

III. Nový zákon nabyl účinnosti již dne 2. srpna 1937 a proto jest samozřejmo, že se záhy ukázala potřeba podati k novému zákonu a k jeho jednotlivým paragrafům co nejdříve přesný a podrobný komentář. A není s podivem, že komentáře ty podaly nám právě osoby u správního soudu činné, univ. doc. Dr. Kliment, vrchní sekretář, a Dr. Rádl, bývalý vrchní sekretář správního soudu. Oba komentáře obsahují výtahy z důvodové zprávy ústavně-právního výboru poslanecké sněmovny; Rádl otiskuje nadto i vládní osnovu a důvodovou zprávu k ní, a výtah z jednání parlamentního. Rádl vydal již r. 1933 k zákonu říjnovému a zák. čís. 3/1918 Sb. z. a n. výborný komentář a tak se mohl omeziti v komentáři z r. 1937 pouze na výklady, jichž vyžaduje změněný text zákona. Naproti tomu komentář Klimentův jest přehledným výkladem celého nynějšího textu zákonného. Na některých místech Kliment odkazuje vhodně i na komentář, který společně s Dr. Zeisem vydal o československém správním řízení. Že by byl správným názor důvodové zprávy (Kliment, str. 22), že by další výluky z kompetence správního soudu nemohly býti provedeny obyčejným zákonem (poněvadž by prý to bylo porušením předpisu § 88 ústav. listiny), nýbrž patrně jen ústavním zákonem, jest jistě velmi pochybno. Na konci obou komentářů jest otištěn jednací řád nejv. správ. soudu čís. 191/1937.

Výklady obou komentářů jsou přesvědčivé a stále navazují, pokud jest to možno, na dosavadní judikaturu a nesporně budou velmi vítanou pomůckou pro výklad nového zákona. Literatura o nejvyšším správním soudě není u nás veliká, ale zato vynikající (Hácha, Hoetzel, Joachim) a bylo k ní v obou komentářích plně přihlédnuto.

Laštovka.

JUDr. Fr. Horna, Ing. Jos. Daňha, Ing. Jos. Ministr: **Komentář lesních zákonů a nařízení,** 1937, str. 944, cena váz. 100 Kč.

Obsáhlá kniha přináší soubor všech lesních zákonů, nařízení a vyhlášek, platných jak pro celé území republiky, tak i v jednotlivých zemích historických, na Slovensku a Podkarpatské Rusi. Základem publikace jest lesní zákon ze dne 3. prosince 1852, č. 250 ř. z., jenž jest opatřen nejen judikaturou, ale též výkladem, nutným již proto, poněvadž se jedná o zákon starého data. Slovenský lesný zákon z r. 1879 má výklad slovenský. Z obsáhlé slovenské části jsou zvláště zajímavá ustanovení o urbálních a jim příbuzných poměrech. Do zvláštní části jsou vhodně zařazeny zákony a nařízení platné pro celé území republiky. Praksi dobře poslouží vzorce ohledně těžby lesní, evidence hospodářského lesního plánu a kmenového listu zařízených lesů a též pojednání o zdanění lesů, poplatcích a dávkách za úřední výkony ve věcech lesohospodářských. V této publikaci spojili se odborníci techničtí s právníkem ke vzornému dílu.

Koblížek.

JUDr. Egon Zeis: **Zákony lesní, honební, rybářské a o ochraně výroby zemědělské.** 1937, cena 90 Kč.

Prakse jistě uvítá tento pečlivý soubor zákonů, byť i jen platných v zemi České a Moravskoslezské, neboť přehledně shrnuje potřebné zákony lesní, honební, rybářské, o ochraně výroby zemědělské a předpisy o personálu těchto odvětví. Oficielní překlad říšského zákona rozhodně nemusel býti převzat se zastaralými výrazy a vazbami, jakož i chybami gramatickými a pravopisnými (na př. § 4 les-